# EXPRIMAREA CROMATICII APROXIMATIVE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

*Natalia MIHALACHI,*
*Facultatea de Litere*

*CZU: 811.135.1`373.72* *ro19mihalachi.natalia@gmail.com*

Spectrul cromatic a intrigat dintotdeauna. Cercetători din diverse domenii s-au arătat interesați de culori. Nici lingviștii nu au rămas indiferenți față de acest subiect.Culorile sunt suportul gândirii simbolice, iar interpretarea lor variază în dependență de conceptul asupra lumii și de nivelul cunoașterii ei [1, p. 86].Câmpul semantic al cromaticii este dinamic şi înregistrează atât dispariţia unor termeni, cât şi asimilarea unui număr important de neologisme. „Foamea” de culoare este destul de pronunțată, fapt demonstrat de apariţia unor noi mijloace lingvistice de exprimare a cromaticii, în acest sens „constituindu-se” şi cele de exprimare aproximativă.În procesul de comunicare apare necesitatea delimitării unor culori văzute diferit de către oameni şi, indiscutabil, necesitatea denumirii unor nuanţe aparte. În acest caz, culoarea se redă „metaforic”, fiind comparată cu un obiect din viaţa reală, careposedă aceeaşi sau aproximativ aceeaşi nuanţă[2, p. 45].

Vorbitorul de limbă română are preferință atât pentru mijloacele sintetice, cât și pentru cele analitice de exprimare a cromaticii aproximative [3, p. 31]. Mijloacele de îmbogățire a terminologiei cromatice aproximative sunt împrumuturile și procedeele interne de îmbogățire a vocabularului – derivarea și compunerea[4, p. 136-137]. Termenii inventariați au fost clasificați în trei grupuri mari,reieșind din modalitatea prin care au pătruns în lexicul cromatic românesc, astfel am identificat: termeni formați prin derivare, termeni formați prin compunere și termeni împrumutați.

Din prima categorie de termeni ai cromaticii aproximative fac parte cei formați prin derivare, pe care i-am clasificat în:1)*Adjective cromatice formate prin sufixarea unui radical adjectival*și2)*Adjective derivate prin sufixare de la un nume.*

**1**. Adjectivele derivate din rădăcinile altor adjective cromatice prezintă următoarele structuri: ***adjectiv cromatic* + *sufixul* -<u>at</u>**: *azurat, roşcat;* ***adjectiv cromatic* + *sufixul* –<u>ior:</u>** *albăstrior, albior, roşior*;

***adjectiv cromatic + sufixul*** *–***<u>işor</u>*: *verzişor, negrişor*; ***adjectiv cromatic + sufixul –<u>ui</u> / -<u>iu:</u>*** *albăstrui, verzui / albăstriu, verziu;* ***adjectiv cromatic + sufixul*** *–***<u>ut</u>***:* *albuţ, negruţ*; ***adjectiv cromatic + sufixul –<u>icios</u>:****negricios, albicios*; ***adjectiv cromatic + sufixul –<u>el</u>:*** *rumenel, albăstrel*. Aceste sufixe conferă cuvintelor nou-formate valorice exprimă aproximarea de culoare, o nuanță mai slabă decât a celei de bază de la a cărei denumire s-a format.

**2.** Adjectivele formate prin sufixarea unui radical substantival prezintă următoarele structuri:***nume + sufixul –iu:*** *ciocolatiu, cenuşiu*; ***nume + sufixul –<u>os</u>:*** *lăptos, văros*; ***nume + sufixul -<u>an</u>, /-<u>ovan</u>:*** *lupan, roşcovan*. Clasa termenilor cromatici formaţi de la numele unui obiect şi sufixele: **-iu**, **-os, -an / -ovan** se definesc prin echivalența cu culoarea caracteristică obiectului respectiv.

Termenii formați prin compunere au fost clasificați în:1)termeni formați prin îmbinarea a ***două adjective cromatice,*** legate cu cratimă*: verde-negru, galben-verde*; 2) termeni constituiți dintr-un***adjectiv cromatic***+ un ***adjectiv participial*** *(deschis, închis, aprins);verde-închis, roşu-aprins*; 3) termeni în a căror structură intră un ***adjectiv cromatic propriu-zis*** + un ***termen cromatic deja derivat prin sufixare****,* care exprimă inexactitatea, aproximația:*verde-gălbui, negru-albăstrui;* 4) termeni formați dintr-un ***adjectiv cromatic***și un alt***adjectiv****,* ce precizează nuanța suplimentară*(*de tipul *intens, profund, adânc*etc.*),* de exemplu: *albastru-lichid, albastru-profund;*5) termeni alcătuiți dintr-un ***adjectiv cromatic***și un***nume***, care servește drept termen de comparație: *negru-cărbune, bleu-petrol, maroniu-lemn, roz-somon, roşu-flacără.*

Din ultima categorie fac parte termenii cromatici care constituie împrumuturi străine. Majoritatea termenilor de culoare au fost împrumutați din limba franceză și păstrează, de obicei, forma din limba de origine sau o formă apropiată de aceasta, având la sfârșit, în cele mai multe cazuri, un sunet care împiedică realizarea flexiunii adjectivului [5, p. 3], așa cum putem observa în exemplele: *turcoaz*, *frez*, *oliv*, *bej*, *crem*, *ecru.*

Observațiile noastre asupra particularităților structurale ale termenilor ce exprimă cromatica aproximativă ne permit să conchidem că lexicul cromatic românesc rămâne în continuare deschis pentru asimilarea unor noi termeni, formați atât prin derivare și compunere, cât și prin împrumut extern, iar penuria studiilor privind acest subiect motivează întreprinderea unor cercetări mai detaliate asupra materialului lexical vizat.

***Referințe bibliografice:***


1. FONARI, V.*Factorii intelectual și sentimental în opera lui Aureliu Busuioc*. Chișinău: CEP USM, 2003, 216 p.
2. BÎRSANU, A. Unele mijloace lingvistice de exprimare aproximativă a cromaticii. În: *Filologia modernă: realizări și perspective în context european*, Ediția a IV-a, Chișinău, 2010, p. 45-50
3. CODREANU, A., STANȚIERU, S. Nume de culori – nume de plante. În: T*radiție și inovare în cercetarea științifică*. Ediția 6, Volumul I, Chișinău, 2017, p. 25-36
4. RADU-GOLEA, C. Gramatica termenilor cromatici românești. În: *Studia Universitatis Petru Maior. Philologia*, Târgu-Mureș, 2011, p. 126-138
5. CIOBANU, F. Observații asupra unor termeni cromatici românești. În: *Limba română*, Nr. 1, București, 1979, p. 3-12.


*Recomandat:*
*Claudia CEMÂRTAN,*
*conferențiar universitar, doctor în filologie*